

OX2

aurora@ox2.comkristina.nilsson.bromander@ox2.com

Datum

2021-09-15

Synpunkter på ansökan om tillstånd för vindkraftpark Aurora, inklusive påverkan på Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna

BirdLife Sverige har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på vilka konsekvenser den planerade vindkraftparken Aurora bedöms orsaka. Föreningen redogör här nedan för dessa. Sammanfattningsvis konstateras att många fåglar flyger i princip raka vägen mellan sydspetsarna på Öland och Gotland. **BirdLife Sverige anser därmed att placeringen av vindkraftpark Aurora – mitt i nämnda ledlinje – inte uppfyller kravet om lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken.**

Potentiella miljöeffekter på fåglar

När det gäller havsbaserad vindkraft är vi främst bekymrade för en (tidigare) mycket tydlig lokalisering till de grunda utsjöbankar som är livsnödvändiga för framför allt övervintrande och rastande sjöfåglar. Med utveckling av teknik som möjliggör vindkraftsutbyggnad på djupare vatten har fokuseringen på vattendjup minskat. Vi ser alltså positivt på att OX2 nu planerar vindkraftsetablering utanför de viktigaste födosöksområdena för fåglar. Koncentrationer av exempelvis fiskätande sjöfåglar kan emellertid även finnas på djupare vatten, varför specifik förekomst alltid måste undersökas inför en vindkraftsetablering.

Det finns numera ganska robusta resultat som påvisar att bl.a. smålom, alfågel och sjöorre undviker närområdet kring havsbaserade vindkraftverk¹. Smålommen bedöms vara särskilt sårbar, vilket bl.a. har visats i en sammanvägd bedömning av olika studier och på basis av olika analysmetoder som nyligen har publicerats². Undvikandet är tydligast upp till ett avstånd på ca 5 km från havsbaserade vindkraftverk, men en signifikant påverkan kan förekomma på avstånd upp till 10–15 km.

Undanträngningen resulterar i en s.k. funktionell habitatförlust genom att fåglarna undviker viktiga födosöksområden i närområdet kring vindkraftverk. Vid en omfattande utbyggnad kan denna påverkan bli högst betydande. För arter med ett "långsamt" reproduktionsmönster gäller generellt att även en obetydligt ökad mortalitet bland adulta fåglar – t.ex. till följd av undanträngning från gynnsamma födosöksområden – kan leda till en påtaglig effekt på populationsnivå. Nyligen genomförda telemetristudier av smålommar visar att arten under vinterhalvåret rör sig över ganska stora avstånd³. I det perspektivet måste även problematiken med barriäreffekter vägas in.

Den potentiellt största risken med en vindkraftpark som placeras i den mycket omfattande flyttfågelled som södra Östersjön utgör, bedömer vi (i nuläget) emellertid vara den s.k. "fyroproblematiken", d.v.s. att stora mängder nattflyttande fåglar under vissa väderomständigheter (i synnerhet i dimma/mörker) attraheras till

¹ Fox A & Petersen IK. 2019. *Offshore wind farms and their effects on birds*. Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 113: 86–101; <https://pub.dof.dk/artikler/454/download/doft-113-2019-86-101-havwindmoeller-og-deres-paavirkning-af-fugle>.

² Heinänen S *et al.* 2020. *Satellite telemetry and digital aerial surveys show strong displacement of red-throated divers (Gavia stellata) from offshore windfarms*. Marine Environmental Research 160: 104989; <https://doi.org/10.1016/j.marenvres.2020.104989>.

³ Dorsch M *et al.* 2019. *DIVER – German tracking study of seabirds in areas of planned Offshore Wind Farms at the example of divers*. Final report on the joint project DIVER, FKZ 0325747A/B, funded by the Federal Ministry of Economics and Energy (BMWi) on the basis of a decision by the German Bundestag; https://www.bioconsult-sh.de/site/assets/files/1820/bmwi-fkz0325747a_b_final_150dpi.pdf.

och kolliderar med upplysta konstruktioner⁴ såsom fyrar, skyskrapor, master, vindkraftverk, oljeplattformar etc. [I extrema fall kan enorma mängder fåglar dödas under en natt, t.ex. finns rapporter om upp till 10 000 lappsparvar (*Calcarius lapponicus*) i Kansas 1998⁵ samt >12 000 fåglar i Wisconsin 1963⁶.] Även om studier av flyttande fåglar visat att de i stor utsträckning kan undvika vindkraftverk under sträckflykt, så uppstår "massdöd" sannolikt regelbundet. Vindkraftverkens höjd samt rotorbladens längd och direkt dödande rotationshastighet gör faran för fåglar avsevärt större än när det gäller andra konstruktioner. Överhängande mortalitetsrisk lär föreligga även utan upplysningseffekt.

Uppförande av vindkraftparker där miljontalsfåglar passerar strider uppenbart mot försiktighetsprincipen. Det torde vara oomtvistligt att vindkraftparker inte ska placeras i det fåtal riktigt stora fågelstråk som är kända inom svenskt territorium (inklusive ekonomisk zon).

Miljökonsekvensbeskrivning

I en kommande miljökonsekvensbeskrivning måste bl.a. följande beaktas:

- Beskrivningen måste grundas på vilka fåglar som finns (samt vilka som kan förväntas uppträda) i området och bedöma förekomsterna i ljuset av ett uppdaterat kunskapsläge vad gäller risker för fåglar i relation till havsbaserade vindkraftverk. Områdets specifika betydelse för fågelkolonierna på Karlsöarna måste utredas.
- Beskrivningen ska utvärdera en sammantagen undanträngningseffekt, med åtföljande funktionell habitatförlust, av den aktuella vindkraftparken tillsammans med andra vindkraftparker i den här delen av Östersjön. Fokus bör också riktas mot barriäreffekter (särskilt kopplat till lokala och regionala förflyttningar under vinterhalvåret).
- Det är viktigt att även utvärdera kumulativ påverkan av vindkraftparken tillsammans med annan påverkan från bl.a. sjöfart och fiske.

Natura 2000-prövning

Planeringsområdet ligger i anslutning till ett Natura 2000-område. BirdLife Sveriges grundinställning är att sådana naturskyddsområden inte ska vara aktuella för vindkraftsutbyggnad, men vi avvaktar planerade studier och miljökonsekvensbeskrivning innan vi tar slutlig ställning till huruvida vindkraftpark Aurora utgör en påtagligt negativ påverkan på fåglar inom Natura 2000-området. Vi utgår ifrån att kommande Natura 2000-prövning även avser att klargöra vilka effekter som kan uppstå för andra utpekade värden inom Natura 2000-området, däribland livsviktiga habitat och tumlare.

Skyddsåtgärder

- I enlighet med vad som framförts ovan ser vi risker för att det under speciella omständigheter uppstår förhållanden som medför stor mortalitet för fåglar. För att begränsa sådana masskollisioner måste exempelvis hinderbelysningen anpassas på bästa möjliga sätt för att undvika att fåglar attraheras till vindkraftverken.

⁴ Longcore T *et al.* 2012. *An Estimate of Avian Mortality at Communication Towers in the United States and Canada*. PLoS One 7(4): e34025.

⁵ Manville AM. 2000. *Avian mortality at communication towers: background and overview*. I Evans & Manville, editors. Proceedings of the workshop on avian mortality at communication towers; 1–5.

⁶ Kemper C. 1996. *A study of bird mortality at a west central Wisconsin TV tower from 1957-1995*. The Passenger Pigeon 58(3): 219–235.

- För fåglar som passerar vindkraftverken i dagsljus bör möjligheterna att framkalla ett starkare undvikandebeteende (t.ex. genom att måla ett eller flera av turbinbladen^{7,8}) undersökas och tillämpas så långt det är möjligt.
- Tillämpning av momentan nedstängning av vindkraftverk har visat sig vara en effektiv metod för att undvika kollisioner⁹. Genom att analysera väderdata och flyttfågelrörelser bör det gå att identifiera högrisklägen för när stora koncentrationer av flyttfåglar uppstår vid Aurora, varvid motsvarande nedstängningar av verken kan genomföras. Teknik för detta finns redan och har bl.a. testats i Nederländerna¹⁰.

För BirdLife Sverige,

Daniel Bengtsson
Fågelskyddsansvarig
BirdLife Sverige
Tel. 070 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se

⁷ Stokke BG *et al.* 2020. *Effect of tower base painting on willow ptarmigan collision rates with wind turbines*. Ecology and Evolution 10(12): 5670–5679; <https://doi.org/10.1002/ece3.6307>

⁸ May R *et al.* 2020. *Paint it black: Efficacy of increased wind turbine rotor blade visibility to reduce avian fatalities*. Ecology and Evolution 10(16): 8927–8935; <https://doi.org/10.1002/ece3.6592>

⁹ de Lucas M *et al.* 2012. *Griffon vulture mortality at wind farms in southern Spain: distribution of fatalities and active mitigation measures*. Biological Conservation 147: 184–189.

¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=mkScszf8NC4>